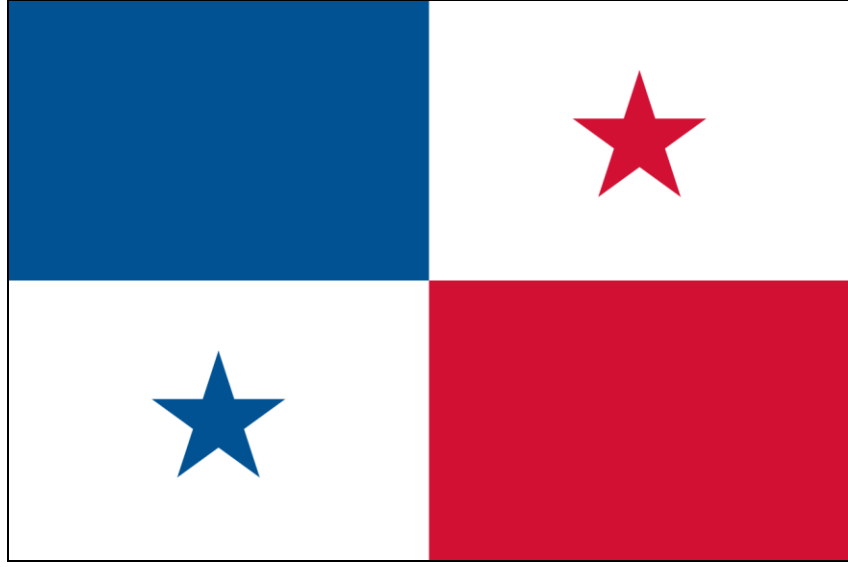

ANKARA SANAYİ ODASI

PANAMA CUMHURİYETİ ÜLKE PROFİLİ

Araştırma ve Yönlendirme Müdürlüğü

25 Şubat 2021

İÇİNDEKİLER

1-Ülke Künyesi

2- Panama Cumhuriyeti'nin Dış Ticareti

Tablo 1- Panama Cumhuriyeti'nin Dış Ticareti

Tablo 2- Panama Cumhuriyeti'nin İhracatında Başlıca Ürünler

Tablo 3- Panama Cumhuriyeti'nin İthalatında Başlıca Ürünler

Tablo 4- Panama Cumhuriyeti'nin İhracatında Başlıca Ülkeler

Tablo 5- Panama Cumhuriyeti'nin İthalatında Başlıca Ülkeler

3-Türkiye ile Panama Cumhuriyeti Arasındaki Ticari İlişkiler

Tablo 1 - Türkiye'nin Panama Cumhuriyeti İhracatında Başlıca Ürünler

Tablo 2 - Türkiye'nin Panama Cumhuriyeti İthalatında Başlıca Ürünler

4-Doğrudan Yabancı Yatırımlar

1- Ülke Künyesi

Resmi Adı	
Başkan	Laurentino Cortizo Cohen
Başkenti	Panama Şehri
Konuşulan Diller	İspanyolca (Resmi Dil), İngilizce
Yönetim biçimi	Anayasal Demokrasi
Yüzölçümü	75.420 km ²
Nüfus	4,171 milyon (2019)
Para birimi	Balboa (PAB) (ABD Doları ile birlikte kullanılmaktadır)
GSYİH (Cari Fiyatlar milyar \$)	62,8 (2021)
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	4 (2021)
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar- \$)	14,390 (2021)
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	0,2 (2021)
Cari Ödemeler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-6,2 (2021)
Devletin Genel Net Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	45,9 (2021)
Toplam Yatırımların GSYİH'ya Oranı (%)	35,9 (2021)
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	10,1 (2021)
Zaman dilimi	(GMT-5)
Coğrafi Konum	<p>Karayip Denizi ve Kuzey Pasifik Okyanuslarına sınırı olan Orta Amerika ülkesi Panama, Kosta Rika ve Kolombiya'nın arasında yer almaktadır. Ülkenin güneydoğusundan Kuzey Amerika ve Güney Amerika'yı birbirinden ayıran sınır olan, Pasifik Okyanusu ile Karayip Denizi'ni birbirine bağlayan ve stratejik önemi büyük olan Panama Kanalı geçmektedir. Ülkenin Kolombiya ile 225 km ve Kosta Rika ile 330 km uzunluğunda sınırı bulunmaktadır.</p> <p>Yüzölçümü bakımından ABD'nin South Carolina Eyaleti'nden biraz daha küçük olan ülkede Pasifik Okyanusu ve Karayip Denizi kıyıları dışındaki alanlar dağlıktır. ABD topraklarının en yüksek noktası 3475 metre ile Volcan de Chiriqui, en alçak noktası 0 metre ile Pasifik Okyanusudur. Ekilebilir alanlar toplam kara alanının %7,36'sını oluşturmaktadır. 2490 km kıyı şeridi bulunan Panama'da deniz kıyısının büyük bölümünü ayrıcalıklı ekonomik bölge oluşturmaktadır. Tropikal deniz ikliminin hakim olduğu ülkede; Mayıs-Ocak dönemi yağışlı ve sıcak, diğer dönemler yağışsız geçmektedir.</p>
Siyasi ve İdari Yapı	<p>Panama, başkanlık sistemiyle yönetilen temsili bir demokrasidir. Devlet başkanı, devletin ve hükümetin başı, aynı zamanda partisinin de lideridir. Devlet Başkanı 5 yıllığına seçilmektedir. Yasama organı, 5 yıllık süre için seçilen ve 71 üyeli tek kanatlı Ulusal Meclis'ten oluşmaktadır. Yargı, 10 yıllığına atanan 9 üyeli Yüksek Adalet Mahkemesi, 5 bölgesel yüksek mahkeme ve 3 temyiz mahkemesinden oluşmaktadır.</p>

	<p>Ülkenin öndegelen siyasi partileri, Panama Devrimci Demokratik Partisi (PRD), Demokratik Değişim Partisi (CD) ve Panamenista Partisi'dir (PP). 2014 Mayıs ayında yapılan seçimlerde Devlet Başkanı seçilen PP partisinden Juan Carlos Varela, 5 yıllık Başkanlık dönemini takiben 1 Temmuz 2019'da görevi 5 Mayıs 2019 tarihli seçimleri kazanan PRD Partisinden Laurentino Cortizo'ya devretmiştir.</p> <p>Panama-Kolombiya sınırındaki Darien bölgesinde sınır ihlali yapan Kolombiyalı silahlı gruplar nedeniyle yaşanan problemler dışında, ülkenin, komşularıyla sorunu bulunmamaktadır. Özellikle ABD ile ekonomi, siyaset ve güvenlik başta olmak üzere, her alanda çok sıkı bir işbirliği mevcuttur</p>
Doğal Kaynaklar	<p>Panama, Orta Amerika'nın en büyük enerji tüketicisidir. Petrol, doğalgaz ve kömür rezervlerinin kısıtlı olduğu ülkede hidrokarbon ihtiyaçlarını ithalat ederek karşılamaktadır. Bu sebeple ülkede enerji yatırımları konusunda çeşitli projeler bulunmaktadır. Ülkede Orta Amerika'nın en büyük rafinerisi bulunmaktadır. 7 yıl kapatıldıktan sonra 2003 yılında tekrar faaliyete geçen Pasifik-Panama boru hattı bölgeye enerji tedarik etmektedir. Bölgedeki güç kesintilerini azaltmak ve enerji yatırımlarını teşvik etmek amacıyla faaliyete geçen ve Orta Amerika elektrik şebekesinin entegrasyonunu sağlayan Puebla-Panama projesinde Panama da yer almaktadır. Bu girişiminin amacı enerji maliyetlerini ve enerji kesintileri sıklığını azaltmak bunun yanı sıra yeni santrallerin geliştirilmesi için özel sektör yatırımlarını çekmektir.</p> <p>Ülkede Orta Amerika'nın en büyük rafinerisi mevcuttur. Ülke Trans-Panama boru hattı ile Pasifik'e, Ekvator'a ve Karayibler'e günde 70.000 varil petrol dağıtmaktadır.</p> <p>Panama'da enerji üretiminin yaklaşık %80'i hidroelektrik teknolojisi ile üretilmektedir. Bu nedenle, Río Chagres ve Río Chepo gibi nehirler enerji üretimi için oldukça önemlidir. Ayrıca, yılda yaklaşık %7 artan enerji talebini karşılamak konusundaki problemler ülkeyi hidroelektrik enerjisi konusunda yeni adımlar atmaya sevk etmiştir.</p> <p>Panama toprak yapısının zenginliği nedeniyle biyodizel yakıtların üretimi için oldukça elverişli bir coğrafyaya sahiptir. Şeker pancarı ile etanol üretimi ve biyodizel yakıt elde edebilmek için palm yağı kullanımı konusunda çeşitli yatırımlar bulunmaktadır. 2011 Nisan ayında biyodizel yakıt üretiminin teşvik edilmesi, yaygınlaştırılması ve geliştirilmesine yönelik bir kanun çıkartılmıştır. Bu kanun kapsamında, elektrik üretiminde ülkenin biokütlesinden yararlanılma oranının artırılması konusunda adımlar atılmıştır.</p> <p>Panama Kanalı coğrafik konumu nedeniyle nakliye ve ticaret açısından büyük önem arz etmektedir. Ayrıca, önemli bir transit merkezi olan ve potansiyel bir geçit konumunda olan Panama Kanalı, dünya enerji pazarı için oldukça önemlidir.</p> <p>Panama'nın kıyı şeridi 2490 km'dir. Ülkenin Karayip kıyı</p>

	<p>şeridinde birçok doğal limanı bulunmaktadır. Ancak, Panama Kanalı'nın Karayip kıyı şeridi çıkışında yer alan Cristóbal Limanı ticari açıdan en önemli limandır. Panama Kanalı'nın Pasifik Okyanusu'na açıldığı diğer çıkışında ise yine ticari açıdan önem arz eden Balboa limanı bulunmaktadır. Cristóbal ve Balboa Limanları, Latin Amerika bölgesinde kapasite açısından, Brezilya'da yer alan Santos Limanı'nın ardından, sırasıyla, en önemli 2. ve 3. liman konumundadır.</p> <p>Panama, doğal kaynaklar açısından zengin bir ülkedir. İki kıta arasında köprü konumunda olan Panama'nın flora ve faunası oldukça zengindir. Kuzey ve Güney Amerika'daki en zengin bitki çeşitliliğini barındıran geniş orman alanları bulunmaktadır. Maun ağacı ülkenin önemli ağaç türlerindedir. Panama kuşların iki kıta arası göç yolları üzerinde bulunmakta ve bu sebeple ülkede zengin kuş çeşitleri bulunmaktadır. Panama'da 97 adet korunan doğal alan bulunmaktadır. Bu alanlar ülkenin %38'ini oluşturmaktadır. Aralarında Darien Ulusal Parkı'nın da bulunduğu alanlar uluslararası dünya mirası sit alanı ve biyosfer rezervi olarak tanınmıştır. Panama'daki en çok rastlanan doğal afetler, ara sıra meydana gelen şiddetli fırtınalar ve ormanlık yapısı nedeniyle özellikle Darien bölgesinde meydana gelen orman yangınları olarak sıralanmaktadır.</p> <p>Panama'da coğrafi yapısı nedeniyle deniz ürünleri üretimi oldukça büyük bir öneme sahiptir. Deniz ürünlerinde Orta ve Güney Amerika, ABD ve Avrupa Birliği'ne yoğun ticaretinin gerçekleştiği karides öne çıkmaktadır.</p> <p>Panama'da coğrafi yapısı nedeniyle deniz ürünleri üretimi oldukça büyük bir öneme sahiptir. Deniz ürünlerinde Orta ve Güney Amerika, ABD ve Avrupa Birliği'ne yoğun ticaretinin gerçekleştiği karides öne çıkmaktadır.</p> <p>Panama dünyanın en büyük iki işlenmemiş bakır yatağına sahiptir. Ülke ekonomisi için diğer önemli mineraller ise altın, gümüş ve magnezyum olarak sıralanmaktadır. Madencilik ülke ekonomisine katkısı açısından geri planda bulursa da ülkede son yılların en hızlı büyüme yaşayan ekonomik faaliyetlerinden biridir.</p>
<p>Genel Ekonomik Durum</p>	<p>Tarihi olarak Latin Amerika'nın en istikrarlı ekonomilerinden biri olan Panama ekonomisi ağırlıklı olarak hizmet sektörüne dayanmaktadır. Hizmet sektörünün GSMH'daki payı yaklaşık %77'dir.</p> <p>Hizmet sektörü, Panama Kanalı'nın işletilmesi, Colon Serbest Bölgesi ve Panama şehrinde bulunan uluslararası bankacılık merkezi odaklıdır. Ülkede ağır sanayi bulunmamaktadır. Ana ihraç malları kahve, meyve ve deniz ürünleridir. Son yıllarda Panama ekonomisi dünyanın en hızlı büyüyen ekonomileri arasında yer almıştır.</p> <p>Dünya ticaretinin %5'inin ve mineral sektörü ticaretinin %18'inin üzerinden gerçekleştiği Panama Kanalının, uluslararası bankacılık sektörüne, konteynır limanlarına,</p>

haberleşme sektörüne, gayrimenkul, turizm ve serbest bölgelerine katkısı oldukça büyüktür.

Ulaşım ve nakliye altyapısındaki yatırımlar ile Panama'nın bölgesel nakliye üssü haline getirilmesi planlanmaktadır.

Ekonominin Panama Kanalı genişlemesi planları ile paralel olarak özellikle ulaşım ve haberleşme sektörlerindeki büyüme ile canlanacağı öngörülürken hükümetin turizme yönelik harcamalarındaki azalma ile turizm sektöründeki büyümenin azalması beklenmektedir. Panama-ABD Serbest Ticaret Anlaşması ile ABD'nin artan rekabet gücü ve alt yapı yetersizlikleri tarım sektörünün önemli bir gelişme kaydedemeyeceği yönündeki beklentileri doğrulamaktadır.

Latin Amerika'nın en açık ekonomisi olan Panama, bağımsızlığından beri serbest piyasa ekonomisini benimsemektedir.

Panama ekonomisi ağırlıklı olarak hizmetler sektörü tarafından Panama'da hizmetlerin gelişimine Panama Kanalı, Kolon Serbest Bölgesi, konteynır limanları, bankacılık ve sigorta sektörlerinin katkısı bulunmaktadır. Panama ekonomisinde modern sağlık tesisleri ve İngilizce konuşan nüfusu ile sağlık turizmin önemi oldukça büyüktür.

Son on yıllık dönemde, Panama'nın sanayi sektörünün gelişimi oldukça yavaş gerçekleşmiştir. Bunun en büyük nedeni olarak iç talebin kısıtlı olması gösterilmektedir. Ancak, son yıllarda inşaat ve madencilik sektörlerinde gerçekleşen devlet ve özel yatırımları ile sanayi sektörünün gelişimi ivme kazanmıştır. Sanayi sektörü gelişiminde Panama Kanalı Genişletme Projesinin etkisi de oldukça büyüktür. Panama'daki önemli sanayi faaliyetleri tekstil, kimyasallar, yapıştırıcılar ve bira imalatıdır. Sektör, ülke istihdamın %18'ini sağlamaktadır.

Tarım sektöründe Panama, dışa bağımlı bir ülke olup sektördeki en büyük tedarikçisi ABD'dir. Özellikle Panama Kanalı'nın ticari faaliyetleri sürdürmesi ile tarım önemini yitirmiştir. Ülkedeki istihdamın %17'sine katkıda bulunan tarım sektöründe önde gelen ihracat ürünleri muz, karides, kahve ve şekerdir.

Panama-Pasifik Özel Ekonomik Alanı (PPSEA) ile kamu ve özel sektörün yatırımları ile Howard Hava Üssü dünyanın en önemli iş merkezlerinden birine dönüştürülmüştür. Söz konusu iş merkezi ihracat üzerine yoğunlaşmaktadır.

Toplam tüketim harcamalarında tüketici kredileri ile desteklenen talepteki büyümesine etkisi oldukça fazladır. Örneğin, otomotiv sektörü otomobil kredileri ile satışlarında yıllık ortalama %25 büyüme yakalamaktadır. Toptancılık sektörünün %4,9 büyümesi toptancıların uzun vadeli ekonomik beklentilerinin tüketicilere kıyasla daha düşük olduğunu göstermektedir.

Bölge ülkelere kıyasla güvenli ve politik olarak riskli bir yapıya sahip olmaması, en gelişmiş şehir Panama City'de

dahil tropikal bir çevreye sahip olması, sağlık, ulaşım ve iletişim gibi hizmetlerdeki gelişmiş altyapısı ve coğrafi olarak merkezi bir konumda bulunması ülkenin turizmini canlandırmıştır ve buna bağlı olarak otelcilik ve restoran hizmetleri % 10,4 artış ile en hızlı büyüyen 3. sektör olmuştur. Hızlı bir şekilde genişleyen gayrimenkul sektörü özellikle iş sektöründen artan talep ile %5,1'lik büyüme yakalamıştır. Artan ticari, mortgage ve tüketici kredi talepleri ile finans hizmetleri %5,5 genişletirken, yaklaşık %7 büyüme yakalayan inşaat sektörünün gelişimindeki en önemli faktörlerden birisi Panama Kanalı'nın genişletilmesi, Panama Şehri'nde metro hatları kurulması, sağlık ve yol hizmetlerinin iyileştirilmesi gibi projelerle ile yoğun kamu sermaye yatırımlarıdır. Diğer önemli bir faktör ise hidro-elektrik santrallerinin kurulması ve limanların hacimlerinin artırılmasına yönelik özel yatırımların artış eğiliminde olmasıdır. Son yıllarda yavaş bir büyüme trendinde olan konut inşaatı ise genişlemiştir. Kamu harcamalarının önümüzdeki dönemde ekonomiyi destekleyeceği öngörülmektedir.

ABD Dolarının para birimi olarak kullanılması ülkedeki para ve mali piyasalarda istikrar konusunda önemli bir çıpadır. Panama Merkez Bankası, 1904 yılında varılan bir anlaşma uyarınca ABD'den Dolar temin etmektedir. Bu durum enflasyonun kontrol altında tutulmasını sağlamaktadır. Ülkedeki en önemli risk cari işlemler açığının GSYİH'nın %10'una kadar çıkmış olmasıdır. Ancak, özellikle Kanal gelirleri, yabancı yatırımlar ile Colon bölgesinin döviz işlemleri cari açığın finanse edilmesini sağlamaktadır. Panama Kanalı'nın yanısıra, Hong Kong'tan sonra dünyanın en büyük serbest bölgesi olan Colon Serbest Bölgesi de ülke ekonomisinde önemli bir yere sahiptir. Colon, Brezilya ve Meksika dışındaki tüm Güney Amerika ve özellikle Orta Amerika ve Karayipler için bir ticaret ve lojistik merkezi konumundadır. Tüm bölgeye buradan hizmet verilmektedir. Panama'dan her yıl 100'den fazla ülke bayraklı 12.900 gemi geçiş yapmaktadır. Ülkeye kayıtlı 8.000 gemi ile Panama aynı zamanda dünyanın en geniş ticari gemi filosuna sahiptir. Panama'nın Tocumen Havalimanına 58 uluslararası şirket uçuş düzenlemektedir. Ayrıca, ülkede 27'si yabancı olmak üzere, 90'ın üstünde banka faaldir ve 15 bankanın da Colon bölgesinde şubesi vardır.

2- Panama Cumhuriyeti'nin Dış Ticareti

Panama'da özel ekonomik bölge olarak adlandırılan Colon ve Pacifico bölgelerinin yanısıra, 18 adet kayıtlı serbest bölge bulunmakla birlikte, iş hacmi açısından en önemlileri Colon ve Pacifico bölgeleridir.

Panama Kanalı ve Colon serbest bölgesi Panama'nın bir ticaret üssü haline gelmesini sağlamıştır. GSYİH'nin küçük olmasına rağmen, ülke önemli bir transit ticaret merkezidir.

Bu durum uluslararası bankacılık ve finans hizmetleri ile de desteklenmektedir.

Panama tek başına Pazar olarak küçüktür. Ancak, Colon bölgesi üzerinden tüm Orta Amerika ve Karayiplere erişim imkanı vardır. Colon, tüketimin arttığı ülkelerin oluşturduğu geniş bir pazar ağına erişim imkanı sağlamaktadır. Ancak, ABD'nin ülke ekonomisinde ağırlığı olduğu da unutulmamalıdır.

1948 yılında kurulmuş olan ve Panama Devletinin kontrolünde olan Colon Serbest Bölgesi, Hong Kong'un ardından dünyanın en büyük ikinci serbest bölgesidir. Devlet kontrolü altında olmak birlikte, bağımsız olan ve tüm işletme konularından sorumlu olan Colon Serbest Bölge İdaresi kiralama, satın alma, inşaat vb. gibi tüm faaliyetleri yürütmektedir ve Panama Devlet Başkanı ve Panama Bütçe Denetleme Kurumuna karşı sorumludur. 1,064 hektar alan üzerine kurulu olan bölgede "Manzanillo International Terminal, Colon Container Terminal, Cristobal-Panama Ports Company ve Colon Port Terminal" olarak dört konteyner limanı ve bir yolcu gemisi limanı vardır. Limanların işletmecileri özeldir.

Panama Kanalı'nın Atlantik kıyısında olan bu bölgede 3000'e yakın firma faaliyet göstermektedir. Panama Kanalı'nın genişletilmesi projesi ve gittikçe sayısı artan serbest bölgeleri sayesinde dış ticaretinin önümüzdeki dönemde genişleyeceği öngörülmektedir.

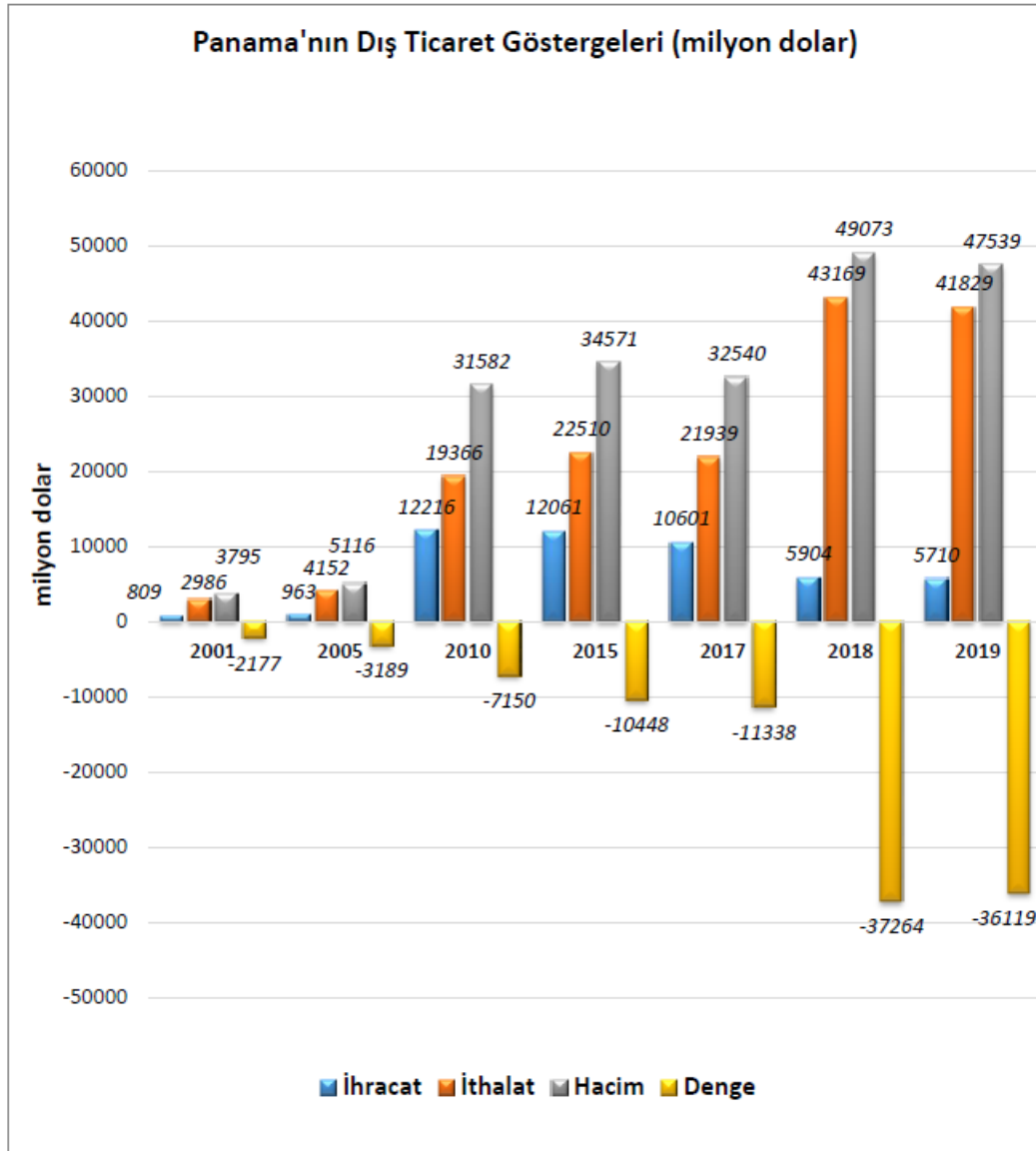
Panama'nın 2019 yılında dış ticaret hacmi 47 milyar dolar olmuştur, Panama yıllar itibariyle dış ticaret açığı veren bir ülkedir.

İthalat ve ihracat büyüklüğü açısından Latin Amerika'da önde gelen ülkelerden olan Panama, bölgenin liberal ticaret ve yatırım rejimine sahip ülkelerinden birisidir. Panama'nın kanunlarına göre yabancılar ve yerli halk arasında ticaret ve yatırım açısından hiçbir farklılık bulunmamaktadır. Bu durum, Panama'nın dış ticaret açısından yükselen bir ülke olmasına katkı sağlamıştır. Ayrıca, Kuzey ve Güney Amerika'yı birbirine bağlayan Panama'nın nakliye, finans ve sigortacılık hizmetlerindeki gelişmişliği ticarete tercih edilen bir ülke olması yönünde katkı sağlamaktadır.

2019 yılında ülkenin mal ihracatında petrol yağları 863 milyon dolarla ilk sırada yer alırken ikinci sırada 580 milyon dolarla bakır cevherleri ihracatı gelmektedir.

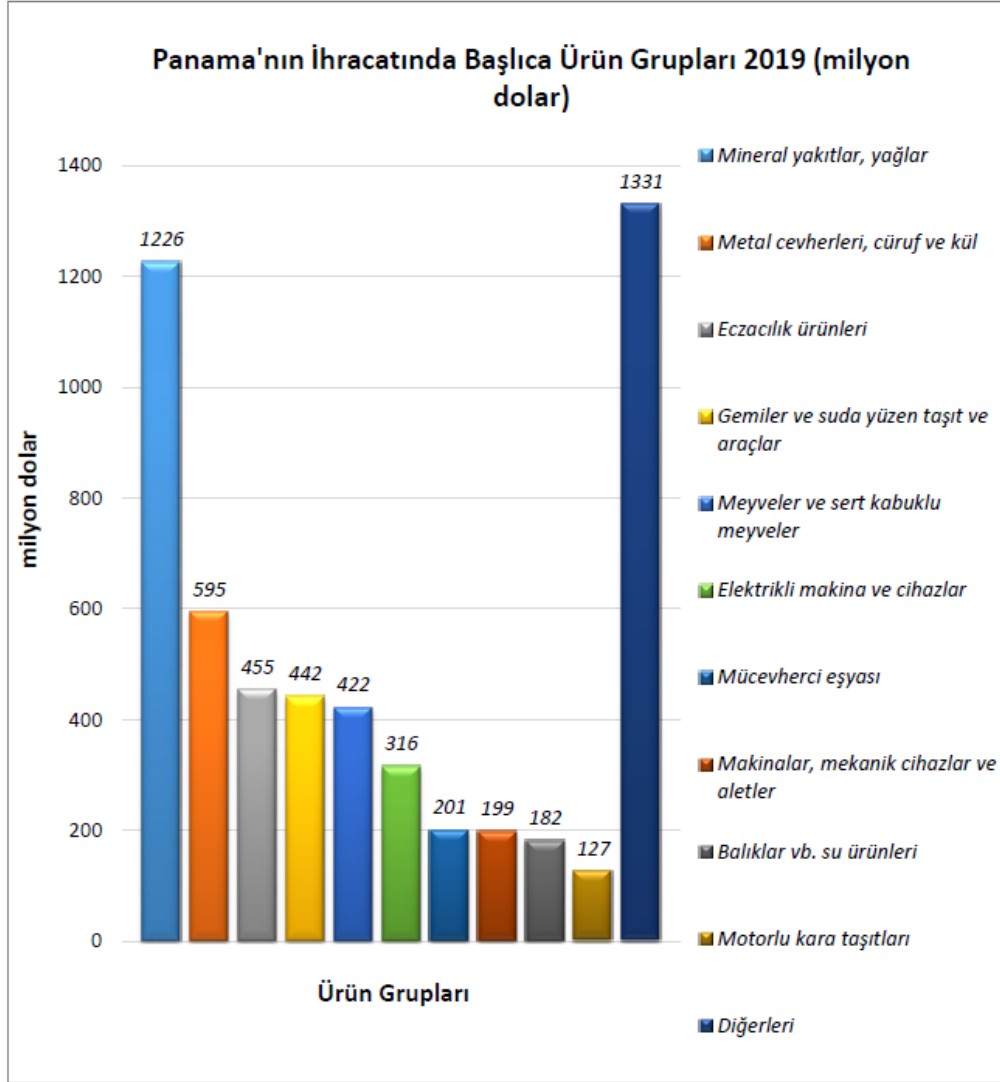
Panama'nın ithalatının yaklaşık %25'i sermaye mallarından, yaklaşık %16'sı petrol ürünlerinden ve yaklaşık %14'ü gıda ürünlerinden oluşmaktadır. Panama'nın 2019 yılı ithalatında birinci sırada 7,8 milyar dolarla yolcu gemileri bulunmaktadır. İkinci sırada 4,2 milyar dolarla petrol yağları yer almakta bunu 1,5 milyar dolarla fener, yangın söndürme gemileri ve 948 milyon dolarla ilaçlar ithalatı takip etmektedir.

Tablo 1- Panama Cumhuriyeti'nin Dış Ticareti (Milyon dolar)

Kaynak: ITC Trademap (www.trademap.org)

Panama Cumhuriyeti'nin İhracatında Başlıca Ürünler

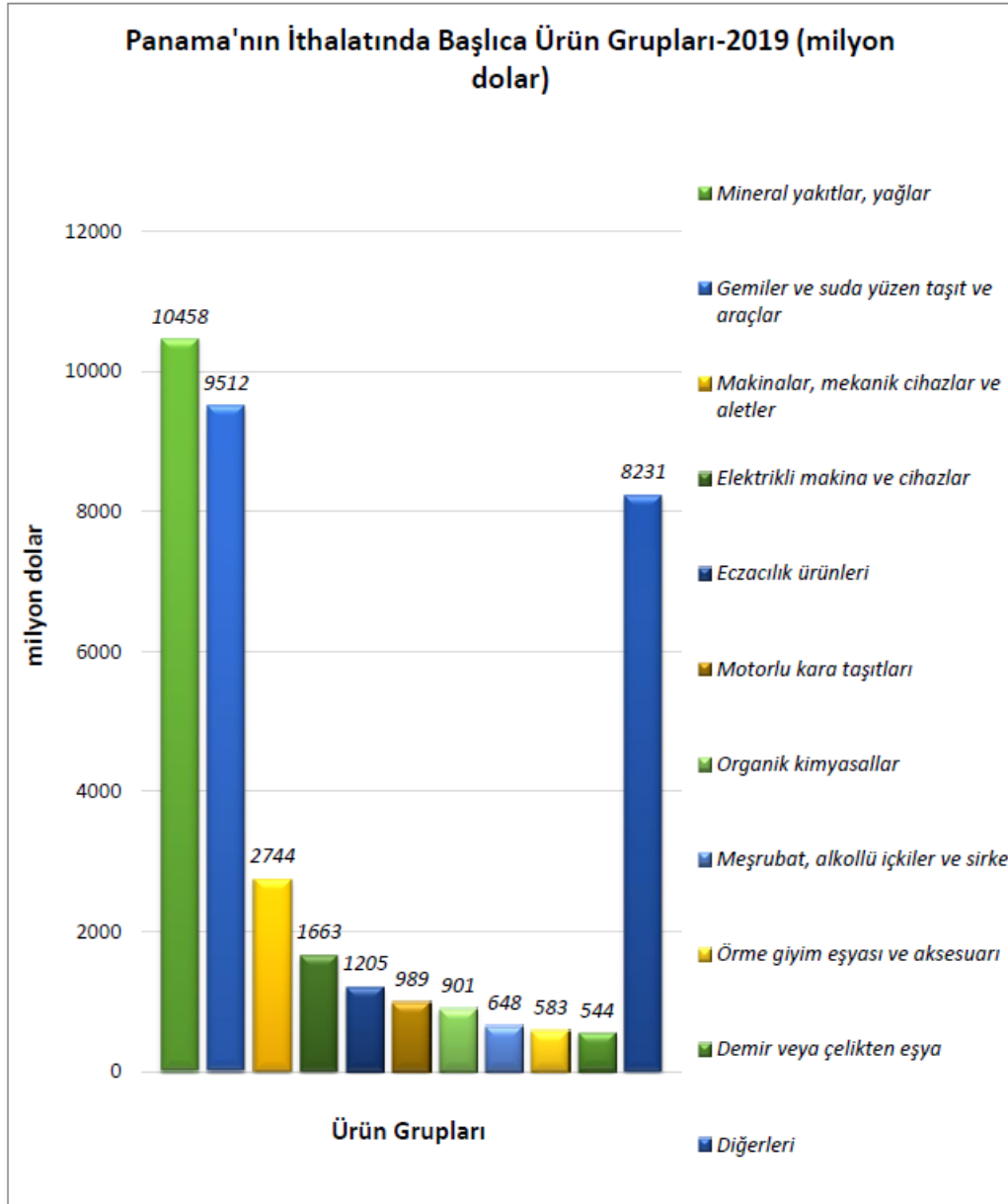
Kaynak: ITC Trademap (www.trademap.org)

Tablo 2- Panama'nın İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2017	2018	2019	Pay (% 2019)	Değişim (% 2018-2019)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		10 601 014	5 904 384	5 710 190	100	-3,3
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	1 679	759 519	863 135	15,1	13,6
2603	Bakır cevherleri ve konsantreleri	0	0	579 836	10,2	0
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	1 552 685	478 806	404 977	7,1	-15,4
803	Muz (plantain dahil) (taze veya kurutulmuş)	4	334 832	382 986	6,7	14,4
2707	Yüksek sıcaklıkta taşkömürü katranının damıtılmasından elde edilen yağlar ve diğer ürünler	0	527 534	307 527	5,4	-41,7
8901	Yolcu gemileri, gezinti gemileri, feribotlar, yük gemileri, mavnalar ve insan veya yük taşımaya mahsus benzeri gemiler	3	448 514	301 173	5,3	-32,9
7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	78 285	248 096	138 876	2,4	-44
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	459 198	52 411	121 241	2,1	131,3
8703	Otomobiller	6 143	6 397	97 217	1,7	1419,7
303	Balıklar (dondurulmuş)	0	56 376	70 529	1,2	25,1
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	213 544	58 847	66 053	1,2	12,2
8905	Fener, yangın söndürme, tarak gemileri, yüzer vinçler vb; yüzer havuzlar; yüzer-dalabilen sondaj ve üretim platformları	12	85 000	65 000	1,1	-23,5
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	149 403	71 772	64 636	1,1	-9,9
302	Balıklar (taze veya soğutulmuş)	119	65 803	59 498	1	-9,6
4403	Yuvarlak ağaçlar	0	76 648	55 044	1	-28,2

Kaynak: ITC Trademap (www.trademap.org)

Panama Cumhuriyeti'nin İthalatında Başlıca Ürünler

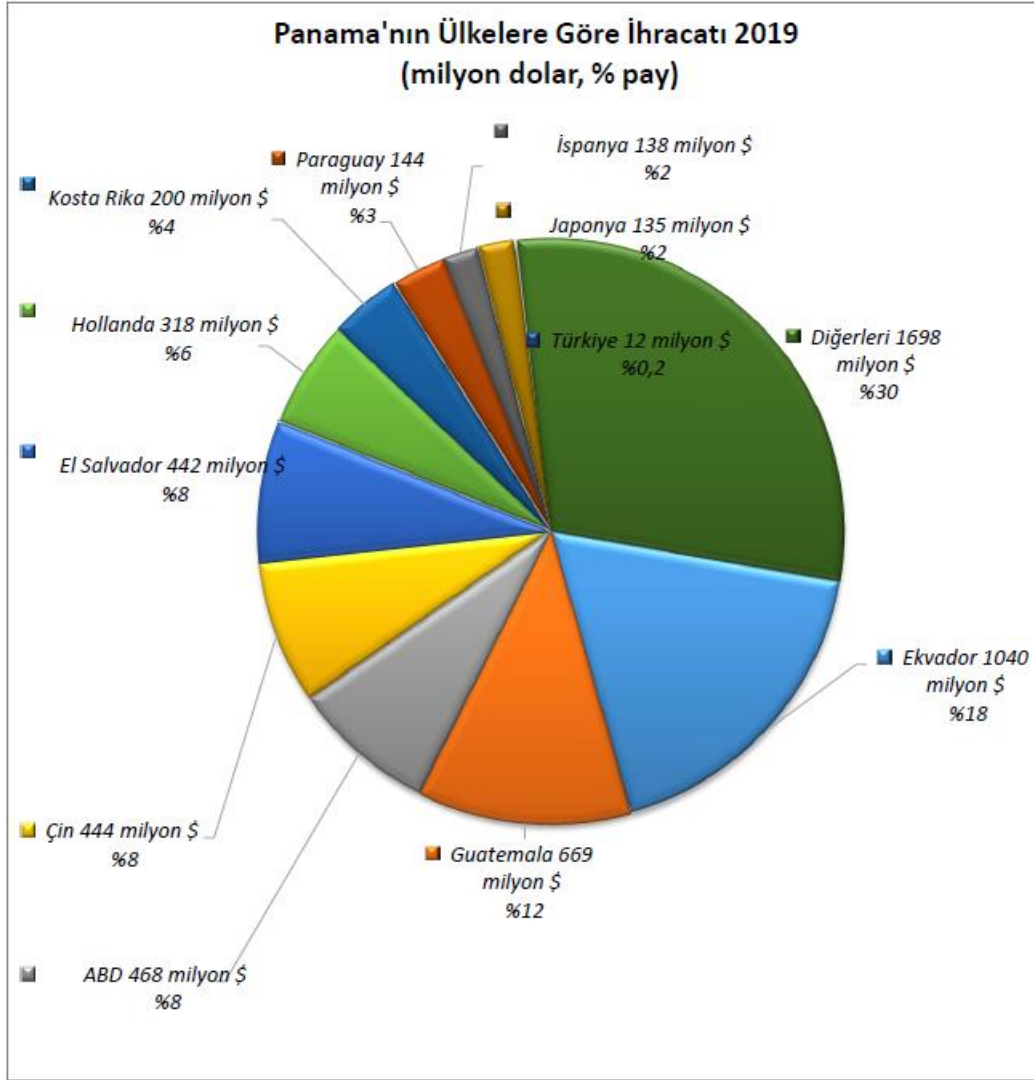
Kaynak: ITC Trademap (www.trademap.org)

Tablo 3- Panama'nın İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2017	2018	2019	Pay (% 2019)	Değişim (% 2018-2019)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		21 938 950	43 168 802	41 829 152	100	-3,1
8901	Yolcu gemileri, gezinti gemileri, feribotlar, yük gemileri, mavnalar ve insan veya yük taşımaya mahsus benzeri gemiler	70	7 859 375	7 877 200	18,8	0,2
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	0	4 114 077	4 243 731	10,1	0
8905	Fener, yangın söndürme, tarak gemileri, yüzer vinçler vb; yüzer havuzlar; yüzer-dalabilen sondaj ve üretim platformları	960	1 349 759	1 474 992	3,5	9,3
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	1 478 154	992 571	948 461	2,3	-4,4
8703	Otomobiller	850 584	582 340	558 850	1,3	-4
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	1 008 116	659 693	558 570	1,3	-15,3
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	595 637	578 248	509 244	1,2	-11,9
8802	Helikopterler, uçaklar vb; uzay araçları (uydular dahil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörünge-altı araçları	171	279 617	503 512	1,2	80,1
2922	Oksijen gruplu amino bileşikleri	741 052	941 460	453 900	1,1	-51,8
2208	Etil alkol (alkol derecesi < %80, tağyir edilmemiş) ve damıtılarak elde edilmiş likör ve diğer alkollü içkiler	252 356	404 625	445 403	1,1	10,1
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	391 148	372 787	374 808	0,9	0,5
8421	Santrifüjler; sıvıların veya gazların filtre edilmesine veya arıtılmasına mahsus makina ve cihazlar	76 056	101 407	361 780	0,9	256,8
6402	Dış tabanı ve yüzü kauçuk veya plastik maddeden olan diğer ayakkabılar	420 355	286 681	264 419	0,6	-7,8
8487	Diğer makinelerin aksam ve parçaları (elektrik konnektörleri, izolatörler, bobinler, kontaklar vb aksam-parçalar hariç)	5 796	231 481	257 484	0,6	11,2
7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	188 572	237 082	253 959	0,6	7,1

Kaynak: ITC Trademap (www.trademap.org)

Panama Cumhuriyeti'nin İhracatında Başlıca Ülkeler

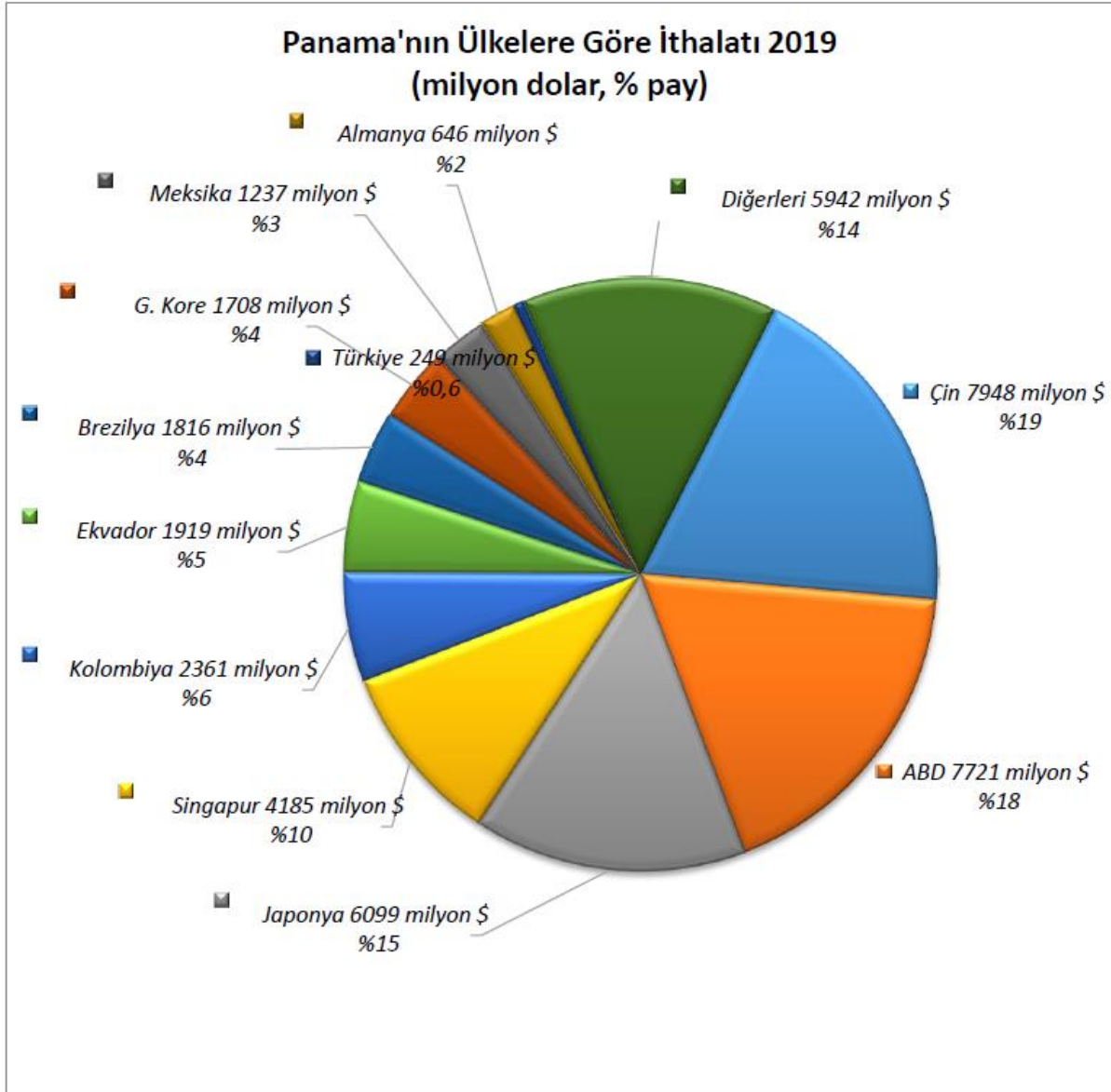
Kaynak: ITC Trademap (www.trademap.org)

Tablo 4- Panama'nın Ünelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2017	2018	2019	Pay (% 2019)	Değişim (% 2018-2019)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		6 143 568	5 904 384	5 710 190	100	-3,3
1.	Ekvador	892 256	1 126 057	1 040 153	18,2	-7,6
2.	Guatemala	556 639	586 555	669 288	11,7	14,1
3.	ABD	458 178	437 600	468 303	8,2	7
4.	Çin	61 833	81 823	443 933	7,8	442,6
5.	El Salvador	304 083	382 840	442 001	7,7	15,5
6.	Hollanda	326 597	308 161	318 226	5,6	3,3
7.	Kosta Rika	268 685	219 766	200 256	3,5	-8,9
8.	Paraguay	88 341	141 826	144 323	2,5	1,8
9.	İspanya	74 356	57 469	138 300	2,4	140,7
10.	Japonya	824 469	462 533	134 894	2,4	-70,8
11.	Almanya	49 362	41 070	120 853	2,1	194,3
12.	İsviçre	142 649	192 026	100 146	1,8	-47,8
13.	Nijerya	40	5 085	96 487	1,7	1797,5
14.	Danimarka	12 228	14 374	96 217	1,7	569,4
15.	G. Kore	141 361	153 063	86 770	1,5	-43,3
...
48.	Türkiye	28 812	41 575	12 138	0,2	-70,8

Kaynak: ITC Trademap (www.trademap.org)

Panama Cumhuriyeti'nin İthalatında Başlıca Ülkeler

Kaynak: ITC Trademap (www.trademap.org)

Tablo – 5 Panama'nın Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2017	2018	2019	Pay (% 2019)	Değişim (% 2018-2019)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		39 443 591	43 168 802	41 829 152	100	-3,1
1.	Çin	6 654 978	6 947 567	7 948 178	19	14,4
2.	ABD	6 289 855	6 838 053	7 720 663	18,5	12,9
3.	Japonya	5 479 379	5 921 070	6 098 605	14,6	3
4.	Singapur	5 351 568	6 232 302	4 184 969	10	-32,9
5.	Kolombiya	2 699 759	3 597 082	2 360 822	5,6	-34,4
6.	Ekvador	935 806	1 243 546	1 918 549	4,6	54,3
7.	Brezilya	632 979	1 926 224	1 815 886	4,3	-5,7
8.	G. Kore	1 642 007	2 007 641	1 708 040	4,1	-14,9
9.	Meksika	915 427	1 161 743	1 237 259	3	6,5
10.	Almanya	443 871	479 027	645 933	1,5	34,8
11.	Fransa	374 939	540 363	645 466	1,5	19,5
12.	Kosta Rika	573 764	580 684	591 618	1,4	1,9
13.	İspanya	425 066	536 308	516 965	1,2	-3,6
14.	Peru	930 897	226 128	475 185	1,1	110,1
15.	İtalya	268 495	296 058	342 786	0,8	15,8
...
16.	Türkiye	197 813	238 076	248 692	0,6	4,5

Kaynak: ITC Trademap (www.trademap.org)

3-Türkiye ile Panama Cumhuriyeti Arasındaki Ticari İlişkiler

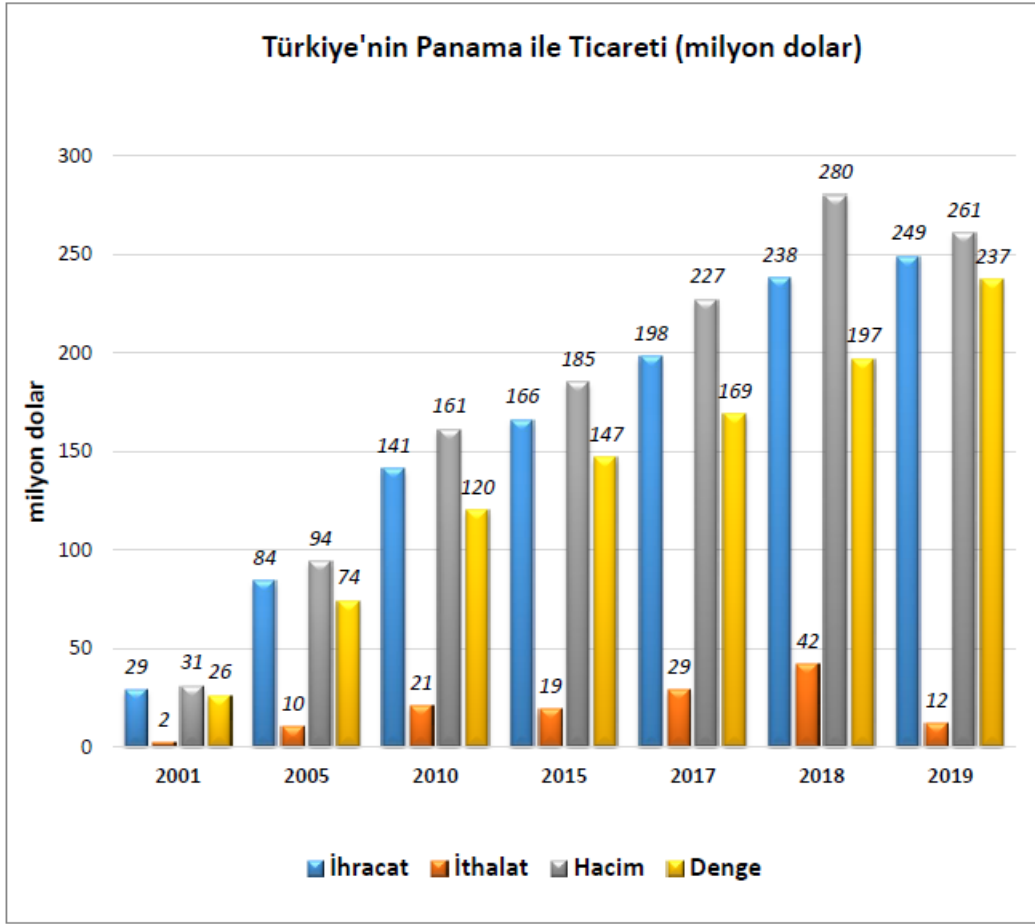
Türkiye ile Panama arasındaki ticari ilişkilerde ülkemizin geleneksel olarak dış ticaret fazlası verdiği görülmektedir.

Elektrikli makinalardan ilaçlara kadar geniş bir ihracat yelpazesi vardır. Ancak, Panama'nın ithalatında önemli bir yer tuttuğumuzu söylemek güçtür. Panama'nın gümrük vergileri yüksektir. Ayrıca, Colon Serbest Bölgesine de gümrük vergisi olmadan ihracat imkanı vardır. Bölgenin Orta Amerika ve Karayipler'deki dağıtım rolü dikkate alındığında, ticaret üssü olarak yararlanılması imkanı vardır.

2019 yılında ihracatımız %4,6 artarak 249 milyon dolar, ithalatımızda %71 azalarak 12 milyon dolar olmuştur.

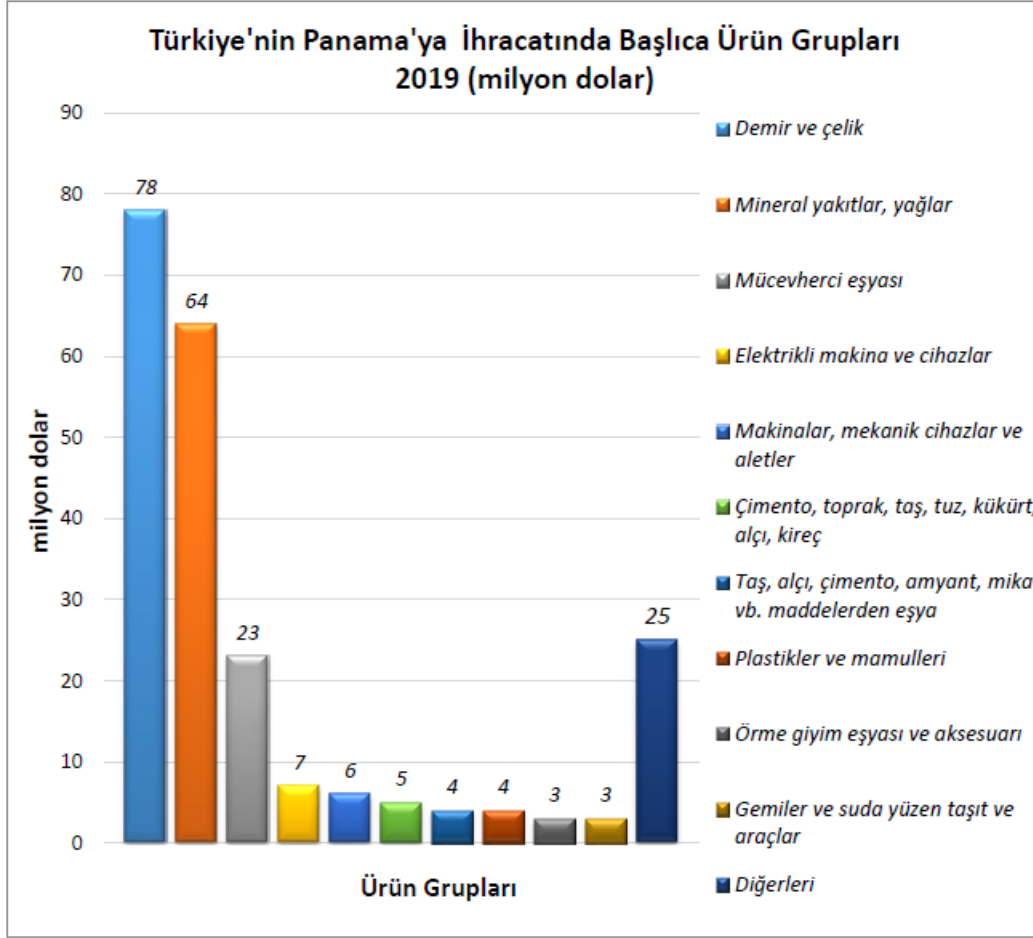
Panama'ya ihracatımızda ön plana çıkan sektörler arasında petrol yağları, gemi inşa sanayi ürünleri, mücevherci eşyası, demir çelik ile hazır giyim bulunmaktadır. İkili ticarete gemi sanayinin yüksek paya sahip olmasının başta gelen sebebi, Türk deniz ticaret filosunun önemli bir bölümünün Panamada kayıtlı olmasıdır.

Panama'dan ithalatımızda başlıca ürünler ham altın, gemi inşa sanayi ürünleri, deriler, dondurulmuş balık ürünleri ve meyvelerdir. Sökülecek gemilerle, suda yüzen sökülecek diğer araçlar kategorisinde Panama en büyük 2. tedarikçimiz konumundadır. Yolcu gemileri ve yük gemilerinde ise Panama en büyük 7. tedarikçimizdir. Panama, dondurulmuş balıkta ve hurma, incir, avokado, muz ürün grubunda da önemli tedarikçilerimiz arasındadır.

Kaynak: ITC Trademap (www.trademap.org)

Türkiye'nin Panama Cumhuriyeti İhracatında Başlıca Ürünler

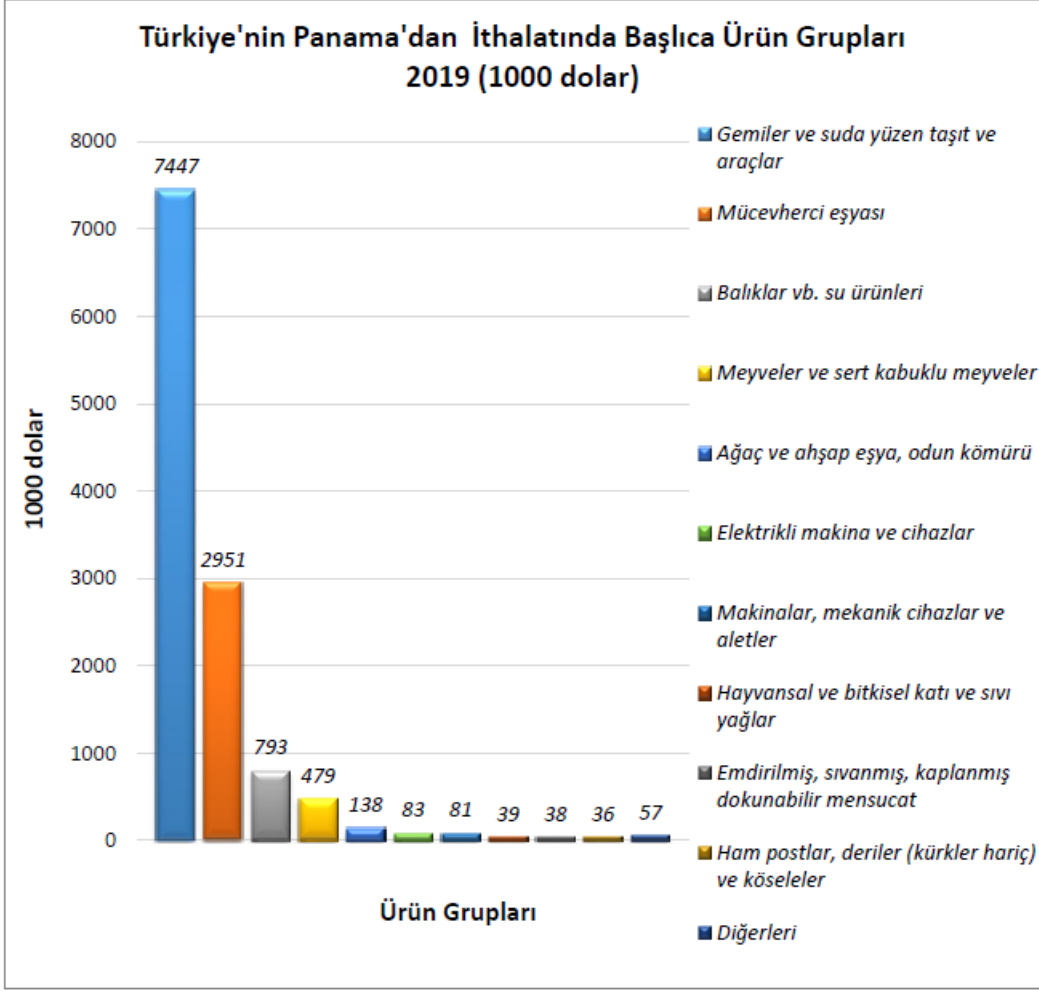
Kaynak: ITC Trademap (www.trademap.org)

Tablo – 1 Türkiye'nin Panama'ya İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2017	2018	2019	Pay (% 2019)	Değişim (% 2018-2019)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		197 813	238 076	248 692	100	4,5
7214	İnşaat demiri	61 152	81 025	63 751	25,6	-21,3
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	37 799	47 058	63 681	25,6	35,3
7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallere veya kıymetli metallerle kaplama metallere)	17 675	23 073	23 034	9,3	-0,2
7213	Demir veya alaşımsız çelikten filmaşın (sıcak haddelenmiş, kangal halinde)	1 953	1 473	4 914	2	233,6
7216	Demir veya alaşımsız çelikten profiller	5 021	7 527	4 432	1,8	-41,1
2523	Çimento	910	4 589	4 373	1,8	-4,7
6802	Yontulmaya veya inşaata elverişli işlenmiş taşlar (kayagan taş hariç), mozaik için küp şeklinde taşlar, granüller	4 917	2 134	4 253	1,7	99,3
7217	Demir veya alaşımsız çelikten teller	2 154	2 598	3 942	1,6	51,7
8474	Toprak, taş, metal cevheri vb. ayıklama, eleme, tasnif, ayırma, yıkama, kırma, öğütme, yoğurma, kalıplama vb. Makinaları	1 535	793	3 786	1,5	377,4
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	6 081	1 055	2 802	1,1	165,6
8901	Yolcu gemileri, gezinti gemileri, feribotlar, yük gemileri, mavnalar ve insan veya yük taşımaya mahsus benzeri gemiler	3 250	2 800	2 625	1,1	-6,3
8507	Elektrik akümülatörleri (bunların separatörleri dahil)	1 636	3 244	2 215	0,9	-31,7
3924	Plastikten sofralar, mutfak, ev, sağlık veya tuvalet eşyası	399	1 271	2 155	0,9	69,6
4818	Tuvalet kağıtları, kağıt havlu, mendil, kumaş, masa örtüsü, kağıt mendiller vb.	475	937	1 643	0,7	75,3
6109	Tişörtler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası (örme)	1 384	1 020	1 580	0,6	54,9

Kaynak: ITC Trademap (www.trademap.org)

Türkiye'nin Panama'dan İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: ITC Trademap (www.trademap.org)

Tablo – 2 Türkiye'nin Panama'dan İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2017	2018	2019	Pay (% 2019)	Değişim (%, 2018-2019)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		28 812	41 575	12 138	100	-70,8
8901	Yolcu gemileri, gezinti gemileri, feribotlar, yük gemileri, mavnalar ve insan veya yük taşımaya mahsus benzeri gemiler	2 644	5 639	4 350	35,8	-22,9
8908	Sökülecek gemiler, suda yüzen sökülecek diğer araçlar	14 951	4 234	3 097	25,5	-26,9
7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	172	28 952	2 531	20,9	-91,3
0303	Balıklar (dondurulmuş)	3 637	0	793	6,5	0
804	Hurma, incir, ananas, avokado ve guava armudu, mango ve mangost (taze/kurutulmuş)	875	736	479	3,9	-34,9
7113	Mücevherci eşyası ve aksanı (kıymetli metallerden veya kıymetli metallerle kaplama metallerden)	76	415	420	3,5	1,2
4402	Odun kömürü	27	128	138	1,1	7,8
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	0	0	82	0,7	0
8424	Sıvı veya tozları püskürtmeye, dağıtmaya mahsus mekanik cihaz, yangın söndürme cihazları, yangın ve kum püskürtme mak.	0	0	79	0,7	0
1515	Diğer bitkisel sabit yağlar ve bunların fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	0	19	39	0,3	105,3
5911	Dokumaya elverişli maddelerden teknik işlerde kullanılmaya mahsus ürünler ve eşya	0	5	38	0,3	660
4104	Siğir (buffalo dahil) ve at cinsi hayvanların dabalıkmış veya crust (arakurutmalı) post ve derileri	579	520	36	0,3	-93,1
2208	Etil alkol (alkol derecesi < %80, değiştirilmemiş) ve damıtılarak elde edilmiş likör ve diğer alkollü içkiler	0	0	23	0,2	0
3307	Tıraş müstahzarları, vücut deodorantları, banyo müstahzarları, tüy dökücüler, vb.	0	20	20	0,2	0
0901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	16	7	7	0,1	0

Kaynak: ITC Trademap (www.trademap.org)

4-Doğrudan Yabancı Yatırımlar

Panama, Orta Amerika'da en fazla yabancı yatırım çeken ülkedir. Uluslararası kabul görmüş çevre ve istihdam standartlarını sağlayan firmalara çok çeşitli mali destekler ve basitleştirilmiş mevzuat sağlanırken fiber optik kablo ağı, ulaşım, sağlık ve yerleşim alt yapı imkanları bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, uluslararası Finans Kurumu (IFC) aracılığı ile Panama'da ilk yatırımların birçoğu karşılanmakta olup Panama-Pasifik Özel Ekonomik alanı kapsamında bilgisayar teknolojisi, cep telefonu imalat sanayi, uluslararası çağrı merkezleri, havacılık sektörü gibi birçok sektör desteklenmektedir.

Panama'da sermaye akışına yönelik resmi kısıtlamalar bulunmamaktadır. Ayrıca, yerli veya yabancı sermaye arasında da herhangi bir ayırım bulunmamaktadır. Ancak, yüksek emek maliyeti ve esnek olmayan iş kanunları yatırımcılar için problem olabilmektedir. Panama'da ABD'li şirketler yüksek yatırım yapmaktadır. En çok yatırım yaptıkları sektörler ulaşım ve nakliye, finansal hizmetler ve imalat sektörleridir. Yatırım İstikrarı Kanunu (22 Temmuz 1998) ile tüm yabancı ve yerli yatırımcıların eşit haklara sahip olması garanti altına alınmış olup yabancı yatırımlar için özel bir izin

bulunmamaktadır. 10 yıllık dönem için yatırımcılar arasında hiçbir fark gözetmeksizin yatırımcılar için uygulanan tüm kuralların yatırım yapılan zaman ile aynı kalacağı garanti edilmiştir. Orta Amerika doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının %40'ı Panama'ya gerçekleşmektedir. Yatırımların yaklaşık üçte biri Kuzey Amerika ve Kolombiya menşelidir. İsviçre başta olmak üzere, Avrupa ülkeleri yatırımların beşte birini, Kore başta olmak üzere, Asya ülkeleri de %11'ini sağlamaktadır.

- İnsani gelişmişlik endeksine göre dünyada 189 ülke arasında Panama 67. sıradadır. (UN-2018)
- Ekonomik serbestlik endeksine göre Panama, dünyada 180 ülke arasında 55. sıradadır. (The Heritage Foundation-2020)
- Küresel rekabetçilik açısından dünyadaki 141 ülke arasında Panama 66. sıradadır. (World Economic Forum-2019)
- İş yapma kolaylığı açısından Panama, dünyada 190 ülke arasında 86. sıradadır. (Dünya Bankası-2019)